

El català és un fugitiu

Em trobo llegint Fer-se totes les il·lusions possibles, l'autor del qual és Josep Pla, edició de Francesc Montesa, que fa relativament poc que ha sortit a la venda. Es tracta d'un excel·lent treball de recopilació i posada al dia d'uns escrits del prosista més destacat de la literatura catalana del segle XX.

El professor Montesa, membre de la Càtedra Pla i de l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes de la Universitat de Girona [<http://www.diaridegirona.cat/tags/universitat-de-girona.html>], envoltat d'un extraordinari equip de col·laboradors, ha portat a terme una exhaustiva investigació prop de les que el mateix Pla qualificà de «notes disperses» quan prepara les seves Obres Completes. Les «notes» apareixen per primera vegada l'any 1969, en el dotzè volum editat per la desapareguda editorial Selecta a manera de pròleg i es reproduïen i s'amplien quan l'editor Josep Vergés decideix publicar totes les obres de l'escriptor de Palafrugell.

Un exhaustiu estudi d'aquestes a la llum de manuscrits de l'autor que es troben a la Fundació Pla i sota el guiatge útil de la correspondència mantinguda entre Pla i Vergés, posa en evidència que no tot allò publicat i conegut tanca l'episodi de les «notes disperses». Segons Pla, «notes de records, reminiscències, lectures, coses vistes, escenes que m'han vingut a la memòria, obsessions, mantingudes durant molt de temps, impressions immediates i podríem dir que fulgurants».

L'actiu més important del treball dirigit per Francesc Montesa es troba en «l'escepticisme irònic de l'antiromàntic que, en algun moment, es va fer totes les il·lusions possibles, però que es va adonar que no pagava la pena creure en cap», com diu el mateix professor de la Universitat de Girona [<http://www.diaridegirona.cat/tags/universitat-de-girona.html>]. A partir d'aquí, el desencís i fins i tot la tragèdia personal d'un home brillant respecte del seu país, Catalunya, i de la seva «malaltia nacional».

La contundència de Pla arriba a ser ferotge: El català té «la psicologia d'un home dividit que té por de ser ell mateix, que es nega a acceptar-se tal i com és, i, al mateix temps, no pot deixar de ser qui és». Li interessa i capta la psicologia col·lectiva de Catalunya i la descriu com ningú altre ha fet mai o no ha gosat exposar: «(el català) és un home sense pàtria, incapaç d'unir-se a altres o compartir interessos, hiperocrític, individualista, frenèticament individualista, negatiu; un home malaltís, ombrívol, desconfiat, tortuós, esmunyedís, nerviós, displicent, solitari, trist». Un home, raona, «que fuig de si mateix».

L'autor arriba a qualificar Espanya de «pantà de merda d'enormes dimensions» en plena època del general Franco, la qual cosa és causa d'una «paràlisi mental» i de la «cretinització dictatorial general progressiva» atès que «les dictadures ho corrompen tot». Però afegeix que, «parlant amb sinceritat, el català és un poble ploraner,

mai està content» ja que, sabent tant poc dels aspectes material i espiritual del nostre poble – i aquí salva el gironí Vicens Vives del romanticisme dominant en els nostres llibres d'història i dels mites que s'hi troben, «és natural que la nostra ànima col·lectiva s'hagi descuidat tant». Per l'il·lustre fill de Palafrugell, aquesta és una explicació de «la nostra decadència» ja que «el poble que no aconsegueix manifestar el seu subconscient de manera folgada, lliure i normal, perd fatalment i certerament la seva personalitat».

Pla remata: «El fet que l'ànima catalana sigui més sentimental que sensible intensifica encara més el que dic (sobre la decadència de Catalunya)», «l'abandonament de la seva personalitat (i d'altres signes de personalitat, que cita) són el senyal típic d'un complex d'inferioritat». I conclou: «El català és un fugitiu. De vegades fuig de si mateix i altres, quan segueix dins seu, es refugia en altres cultures, s'estrangeritza, es destrueix; escapa intel·lectualment i moralment. Sovint apareix com un covard i altres com un ensimismat orgullós. De vegades sembla patir de mania persecutòria i d'altres d'envaniment. Alterna constantment l'avidesa amb sentiments de frustració malaltissa. Aspectes tots ells característic de la psicologia d'un home que fuig, que s'escapa». Talment escrit avui. Per alguna cosa, en temps passats, quan no es portaven els llaços de colors, el nostre signe identitari es mostrava portant un burro penjat a la lluna posterior del cotxe. I estàvem molt contents, almenys tant com la reconvertida alcaldessa de Girona, Marta Madrenas, que les deixa anar com pets. Plaça 1 d'octubre? Collonades, com diria en Pla.

Font del document:

http://www.diaridegirona.cat/comarques/2018/02/17/catala-fugitiu/896394.html?utm_source=rss